

Jon Epland

Inntekt etter skatt

Revisjon av inntektsregnskapet i
inntekts- og formuesundersøkelsen
for husholdninger

Forord

På direktørmøtet den 20. oktober 1997 ble Seksjon for inntekts- og lønnsstatistikk sitt forslag til endringer i inntektsregnskapet for inntekts- og formuesundersøkelsene godkjent. Tidligere hadde Standardutvalget i SSB og de fleste høringene i rådgivende utvalg for inntektsstatistikk uttalt seg positivt om de foreslåtte endringene. I det nye inntektsregnskapet blir det gamle inntektsbegrepet «disponibel inntekt» erstattet med begrepet «inntekt etter skatt» som klassifiseringsvariable i offisiell inntektsstatistikk. Hovedendringen vil gå på at en ikke lenger regner den ligningsmessige boliginntekten med i inntektsbegrepet, og heller ikke gjør fratrukk for renteutgifter. Opplysninger om renteutgifter og boliginntekt vil likevel bli gitt som memorandumposter i inntektsregnskapet.

Formålet med dette notatet er å gjøre rede for bakgrunnen for å gjennomføre en slik revisjon, samt å presentere oppbyggingen av det nye regnskapet. Det vil i tillegg bli presentert fire vedlegg: (A) en presentasjon av inntektsregnskapene i Danmark, Finland og Sverige, (B) et notat fra Forskningsavdelingen i SSB som diskuterer de teoretiske sidene ved de foreslåtte endringene i inntektsregnskapet, og (C) høringsuttalelsene fra rådgivende utvalg for inntekts- og formuesstatistikk. Vedlegg (D) presenterer et utvalg tabeller basert på det nye inntektsregnskapet for inntektsårene 1994, 1995 og 1996.

Innhold

---

1. Bakgrunn	4
1.1 Det gamle inntektsregnskapet.....	5
1.2 Viktige endringer etter 1982	6
1.3 Kontantinntekter som fremdeles mangler i IF (pr. inntektsåret 1996).....	8
2. Endringer i inntektsregnskapet	9
Referanser	14
Vedlegg	
A: Inntektsregnskapet i andre nordiske land.....	15
B: Ad endringer i inntektsregnskapet til inntekts- og formuesundersøkelsene. Notat fra Forsknings- avdelingen. Statistisk sentralbyrå	18
C: Høringsuttalelser fra rådgivende utvalg til inntekts- og formuesundersøkelsene.....	22
D: Nytt inntektsregnskap for ulike typer husholdninger. 1994-1996.....	37
De sist utgitte publikasjonene i serien Notater	40

---

1. Bakgrunn

I forbindelse med omleggingen av inntekts- og formuesundersøkelsen 1982 (IF-82) ble det utarbeidet et nytt inntektsregnskap som viste inntektskomponentene som ledet fram til disponibel husholdningsinntekt. Målsettingen var at inntektsbegrepet «disponibel inntekt» skulle kunne brukes som en «levetårindikator» og som et mål på husholdningenes «økonomiske ressurser» (NOS Inntektsstatistikk, 1982). Bak omleggingen lå igjen ønsket om å tilpasse inntektsbegrepet til FNs (den gang) nye anbefalte retningslinjer for inntektsstatistikk (UN, 1977). Det ble imidlertid allerede den gang påpekt at på et viktig felt avvek den norske inntektsstatistikken fra internasjonale rekommandasjoner: Inntekt av egen bolig kunne bare beregnes på bakgrunn av ligningsverdier, noe som medførte en klar undervurdering av faktiske verdier. På den annen side ble alle typer renteutgifter fullt ut trukket fra i kapitalinntekten.

Dette misforholdet mellom boliginntekt og -utgift ble særlig synlig midt på 1980-tallet da husholdningenes renteutgifter økte dramatisk, - ikke minst siden en stor del av denne renteøkningen kom i form av økte konsumrenter etter «frisleppet» i 1984. Dette førte igjen til at en i flere analysepublikasjoner heller benyttet begrepet «inntekt etter skatt», der gjeldsrentene ikke ble trukket fra inntekten, som en indikator på økonomisk velferd. Dette begrepet har fortsatt å vinne fram de siste årene, både når det gjelder ulike inntektsanalyser, offentlige utredninger og når det gjelder tall levert til forvaltningen. Det gamle begrepet «disponibel inntekt» ble derimot benyttet i all publisering av offentlig statistikk (NOS og US).

Dette skulle tilsi at det var på sin plass å drøfte om ikke tiden var moden for en revisjon av inntektsbegrepet slik at også den offentlige inntektsstatistikken er mer på linje med det som ellers blir publisert av inntektsstatistikk for husholdningene. Det var samtidig et ønske om at det reviderte inntektsregnskapet også ble benyttet i Inntektsregisteret og dermed som inntektsmodul både i FoB-2000 og i de utvalgsundersøkelsene fra SSB som innhenter inntektsopplysninger fra dette registeret.

Dette notatet vil omtale de viktigste endringer i inntektsregnskapet der en av konsekvensene er at begrepet «inntekt etter skatt» erstatter det gamle begrepet «disponibel inntekt» som klassifiseringvariable i offentlige publikasjoner. Hovedendringen vil gå på, som allerede nevnt, at vi ikke lenger regner ligningsmessig «inntekt fra egen bolig» som inntekt, og at vi da heller ikke gjør fratrukk for gjeldsrenter. Dette blir foreslått bl.a. på bakgrunn av at vi nå konstaterer at mulighetene til å få et nytt takseringssystem for boliger, som vil reflektere den faktiske verdi, er små. I tillegg foreslår vi også en del andre endringer bl.a. i oppstillingen av inntektsregnskapet og i hva som bør inngå i «inntekt etter skatt» (blant annet på bakgrunn av inntektsregnskapene i de andre nordiske landene sine inntektsundersøkelser).

Vi vil imidlertid presisere at den nye oppstillingen vil klart avgrense seg til en definisjon av *kontantinntekt*. Dette betyr at det ikke vil bli gjort forsøk på å kalkulere et mer eller mindre fullstendig inntektsregnskap der en også tar hensyn til viktige ikke-monetære inntekter som husholdningene nyter godt av, som f.eks. verdien av ubetalt

hjemmeproduksjon, verdien av offentlige tjenester eller verdier i form av tjenester fra varige forbruks-goder som husholdninger disponerer osv.

Før vi diskuterer endringer i inntektsregnskapet, skal vi først gjenoppfriske oppbyggingen av det gamle inntektsregnskapet slik det ble presentert i IF-82, og deretter kort omtale de viktigste endringene som har funnet sted etter 1982.

1.1 Det gamle inntektsregnskapet

Tabellen under viser oppstillingen av inntektsregnskapet slik det ble utviklet i forbindelse med IF-82.

Inntektsregnskapet for husholdninger (1982)

1. Yrkesinntekt
  - + lønn
  - + netto næringsinntekt, før fondsavsetninger (til og med 1991) og før av- og nedskrivninger
2. Kapitalinntekt
  - + inntekt av bolig, hytte og landsted
  - + brutto renteinntekt
  - + aksjeutbytte
  - gjeldsrenter
  - underskudd i borettslag
  - + andre kapitalinntekter (f.eks. diverse skattepliktige realisasjonsgevinster (aksjer, tomter o.l.)
3. Overføringer
  - + ytelser fra folketrygden
  - + tjenestepensjon, livrente o.l.
  - + bidrag o.l.
  - + barnetrygd
  - + bostøtte
  - + stipend
  - + forsørgerfradrag
4. Samlet inntekt (1 + 2 + 3)
5. Utlignet skatt
6. Disponibel inntekt (4 - 5)

Denne strukturen på inntektsregnskapet har mer eller mindre ligget fast etter IF-82, men i årenes løp har det skjedd flere endringer i inntektsregnskapet blant annet ved at flere overføringer har kommet med (datafangst) eller ved at endringer i skattereglene har gitt oss nye inntektskomponenter eller har endret på innholdet til de gamle.

1.2 Viktige endringer etter 1982

De endringene i inntektsregnskapet som har funnet sted etter 1982, skyldes som nevnt enten (a) datafangst, dvs. tilgang til nye registre, (b) nye poster på selvangivelsen eller (c) at innholdet i postene på selvangivelsen har blitt endret.

Når det gjelder (a), har følgende nye inntekter blitt tilgjengelige:

Sosialhjelp. Vi har nå fått koplet denne inntekten på for alle årganger fra og med 1986. Dette er trolig den aller viktigste enkeltutvidelsen i perioden.

Grunn- og hjelpestønad. Disse overføringene er hentet inn fra Rikstrygdeverket. Tilgjengelig fra og med IF-91.

Dagpenger ved arbeidsløse. Denne posten kan hentes inn fra Lønns- og trekkoppgaveregisteret, og er med i IF fra og med 1991 (posten har imidlertid hele tiden inngått i sum lønnsinntekt på selvangivelsen).

Fødselsengangsstønad. Denne inntektskilden ble først tilgjengelig i forbindelse med IF-94, og har blitt hentet inn for senere årganger.

LTO-kode 916. Dette er en «sekkepost» for flere mindre skattefrie utbetalinger. Den største inntektskomponenten i denne koden er *stønad til barnetilsyn for enslige forsørgere*. I tillegg omfatter koden følgende mer eller mindre kryptiske inntekter: *lønn og feriepenger som avdøde ikke hadde rettslig adgang til før dødsfallet, skattefritt krigsrisikotillegg, skattefri del av sluttvederlag, skattefri del av tilleggssluttvederlag, skattefri etterlønn etter dødsfall og skattefri etterpensjon etter dødsfall*. Denne koden er tilgjengelig fra og med inntektsåret 1991, men har ennå ikke blitt inkludert i IF. Fra og med inntektsåret 1996 er for øvrig stønad til barnetilsyn utskilt som egen LTO-kode.

Kommunalt botilskudd. Denne inntektskomponenten kommer til å bli tilgjengelig fra og med inntektsåret 1997. Botilskuddet vil da bli samordnet med den statlige bostøtteordningen.

I tillegg så vil det bli mulig å innhente opplysninger om de arveoppgjørene som inngår i det nye *arveavgiftsregisteret*. I tråd med internasjonale retningslinjer så foreslår vi likevel at arv ikke skal inngå i inntektsregnskapet, ettersom «inntekt» bare bør omfatte kontantstrømmer som husholdningene mottar med en viss grad av regularitet. I tillegg viser det seg at arveavgiftsregisteret ikke blir så omfattende som en kunne ønske.

Når det gjelder (b), er blant annet følgende nye poster kommet til:

Avkastning på «sparedelen» til egen livsforsikring. Denne posten dukket opp på selvangivelsen første gang i 1987. Den inngikk i Kapitalinntekter i inntektsregnskapet fra og med samme år.

Utbetaling av egen pensjonsforsikring. Denne inntektskomponenten ble oppgavepliktig fra og med inntektsåret 1990. Den føres på samme post som tjenestepensjon og livrenter, og kan dermed ikke spesifiseres.

Andelseiers andel av boligselskapets inntekter. Ny fra og med 1992. Inngikk i Kapitalinntekter i det gamle regnskapet.

Skattepliktig gevinst ved realisasjon (salg) av aksjer i norske og utenlandske selskap. Egen post på SA i 1992. Tidligere var kun betydelig aksjesalg og salg av aksjer eid i mindre enn tre år skattepliktig inntekt, og disse ble registrert på eget skjema.

Fradragsberettiget tap ved realisasjon av egen bolig mv. Denne posten ble utskilt som egen post på SA 1992. Tidligere har trolig tapene blitt ført på sekkeposten «andre fradrag».

I tillegg har det skjedd kontinuerlige endringer av andre poster på selvangivelsen. Noen har forsvunnet (f.eks. renter av tilbakebetalt skatt) mens andre poster har blitt splittet opp og blitt mer detaljerte (f.eks. pensjonspremie/fagforeningskontingent og sykepenger/dagpenger for selvstendige).

Når det gjelder begreper som har endret innhold (c), så gjelder dette først og fremst:

Lønnsinntekt. Etter 1986 ble lønnsbegrepet utvidet ved at flere frynsegoder ble behandlet som lønn. Dette gjaldt f.eks. *privat bruk av arbeidsgivers bil* (1987), *billige lån i arbeidsforhold* (1988), *fri avis* (1988), *opsjonsgevinster* (1990). I tillegg inngikk *inntekt av barnepass i eget hjem* (1992) som egen post under lønn.

Problemet med at inntektsbegrepet blir utvidet er først og fremst at det skaper problemer ved sammenligninger over tid. Svenskene måtte f.eks. foreta ett brudd i sin tidsserie da lønnsbegrepet ble utvidet med over 30 milliarder kroner etter skattereformen der i 1990 (Jansson, 1993). Det viser seg likevel at utslagene i Norge er relativt små. Ifølge Lønns- og trekkoppgaveregisteret økte bare lønnsinntekten med ca. 4 milliarder kroner i 1994 på grunn av disse «nye» inntektene. De «drukner» dermed mer eller mindre i det totale lønnsbeløpet som var på 373 milliarder kroner samme år. Utslagene er enda mindre for inntekt etter skatt, siden det trolig ble betalt topp marginalsatt (49,5 %) på disse inntektene.

Næringsinntekt. Her var det særlig skattereformen i 1992 som førte til endringer. Den største enkeltendringen gjaldt fjerningen av alle fondsavsetningene. I tillegg ble avskrivningsreglene gjort mindre gunstige. I det gamle inntektsbegrepet, der næringsinntekten ble regnet før fradrag for fondsavsetninger og avskrivninger, ble imidlertid disse endringene i noen grad kontrollert for. Utslagene i det nye inntektsregnskapet vil derimot bli større, jf. kapittel 2.

1.3 Kontantinntekter som fremdeles mangler i IF (pr. inntektsåret 1996)

Som det vil gå fram fra det som er omtalt over, har inntektsundersøkelsen blitt ganske omfattende med årene og dekker nå de fleste kontante inntektene som husholdningene mottar. Det er imidlertid noen mindre inntekter som fremdeles mangler (pr. inntektsåret 1996). Noen av disse inntektene har vi tall for, mens andre ikke kan tallfestes:

- stønad til utdanning, enslige forsørgere (68 mill.)
- nedkomststønad, enslige forsørgere¹ (48 mill.)
- gravferdshjelp (193 mill.)
- dagpenger og forsørgertillegg til vernepliktige/sivilarbeidere (?)
- (skattefrie) realisasjonsgevinst ved salg av egen bolig, fritidseiendom (?)
- (skattefrie) leieinntekter (?)
- overføringer mellom husholdningene (gaver). (Merk likevel at vi som tidligere nevnt får opplysninger om noen arveforhold fra det nye arveavgiftsregisteret).

Beløpene i parentes refererer seg til 1996.

Seksjonen driver et kontinuerlig arbeid med å få flere inntektskomponenter med i undersøkelsen. Vi er imidlertid avhengig av at de finnes på et register. Felles for de inntektene som mangler i inntektsundersøkelsen i dag, er at de ikke finnes på noe register i det hele tatt, dette gjelder for eksempel skattefri gevinst ved salg av bolig/fritidseiendom og private overføringer mellom husholdningene, eller at de registrene som finnes ikke inneholder årsbøp.

---

¹ Opphevet fra og med 1998.

2. Endringer i inntektsregnskapet

Med utgangspunkt i det gamle inntektsregnskapet blir det gjennomført følgende endringer.

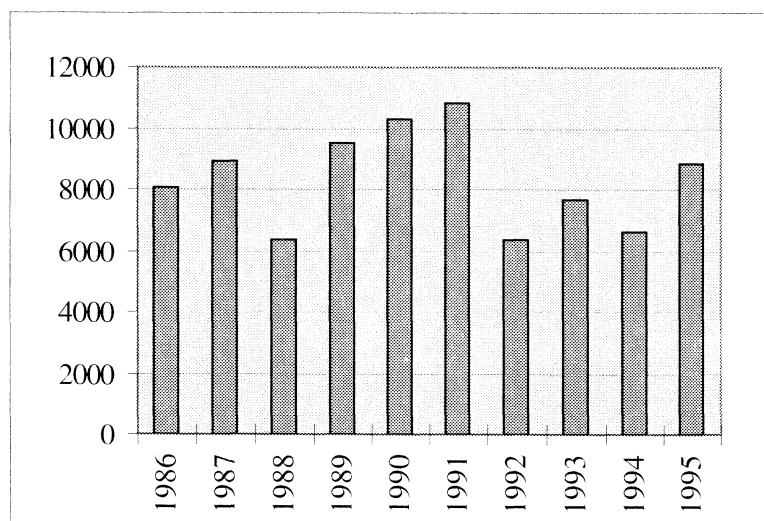
Lønn. I utgangspunktet er denne komponenten grei. Imidlertid så er det et særnorsk fenomen at lønn også omfatter dagpenger og sykepenger. Nå har vi ved hjelp av Lønns- og trekkoppgaverregisteret (LTO) muligheter til å innhente opplysninger om dagpenger (fra og med 1991), slik at denne posten nå utskilles fra lønn og spesifiseres som en egen post under «overføringer». Når det gjelder sykepenger, er situasjonen litt mer komplisert. LTO har en kode for sykepenger/fødselspenger, men koden omfatter bare personer ansatt i privat sektor (for offentlige ansatte skiller det ikke mellom vanlig lønn og sykepenger). Makrobeløpet i LTO er derfor for lavt sammenlignet med andre kilder, f.eks. RTV. Vi lar derfor sykepengene forbli en del av lønnsinntekten.

Næringsinntekt. Dette er en av de vanskeligste inntektspostene. Når det er selvangivelsen som er kilde, kan det nok faktisk stilles spørsmål om i hvor stor grad de registrerte ligningsinntektene gjenspeiler den «faktiske» eller levekårsmessige inntekten for denne gruppen.

I det gamle inntektsregnskapet ble netto næringsinntekt definert som summen av næringsinntekt i jord, skog og fiske, i andre næringer, i KS, mottatte sykepenger i næring, men fratrukket underskudd. I tillegg ble det ikke gjort fradrag for skattemessige av- og nedskrivninger. Før skattereformen 1992 ble heller ikke skattemessige fondsavsetninger trukket fra.

Dette inntektsbegrepet var et forsøk på å nærme seg FNs anbefalinger der det blir anbefalt at inntekten for selvstendige ble regnet før avskrivninger. Imidlertid er argumentasjonen fra FN for å la avskrivningene inngå i næringsinntekten at det ville være vanskelig å få opplysninger om avskrivninger i forbindelse med tradisjonelle household surveys (intervju). I både Sverige, Finland og Danmark, der de på samme måte som oss benytter selvangivelsen som kilde, regner en derimot næringsinntekten *etter* avskrivninger. Blant annet på denne bakgrunn har vi besluttet å trekke fra av- og nedskrivninger. I tillegg innførte skattereformen i 1992 mer «realistiske» avskrivningsregler som bedre skulle reflektere det faktiske tapet. En må likevel være oppmerksom på at dette i noen grad vil vanskeliggjøre sammenligninger bakover til årene før skattereformen. Dette kommer fram i figur 1 som viser beløpet som, ifølge det nye inntektsregnskapet, nå vil bli trukket fra næringsinntekten. Figuren viser klart at avskrivningsmulighetene ble noe redusert fra 1991 til 1992. Ifølge det nye inntektsregnskapet vil dermed næringsdrivende med store avskrivninger få registrert en noe større inntektsøkning fra 1991 til 1992 enn det som var den reelle økningen.

Figur 1. Ordinære avskrivninger i alt (1986-1991) og av- og nedskrivninger (1992-1995). Millioner kroner

(Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger)

Kapitalinntekter. Her er det viktigste punktet behandlingen av boliginntekt og fratrukk for gjeldsrenter. Argumentasjonen for å trekke fra boligrentene har vært at disse blir betraktet som en utgift ved det å eie egen bolig (på lik linje med f.eks. vedlikeholdsutgifter). Vilkåret var imidlertid at det tilsvarende ble beregnet en «inntekt» av denne boligen. I FNs retningslinjer blir det anbefalt at boliginntekten skal tilsvare det beløpet som en ville fått om tilsvarende bolig ble leid ut, (men etter fradrag for utgifter) (UN, 1989). En annen tilnærming har vært å beregne boliginntekten som en avkastning av egenkapitalen av boligen (egenkapital = markedsverdi bolig minus restgjeld på bolig) (Smeeding et al., 1993). Problemene for oss er at vi verken har opplysninger om eventuell leieverdi til boligen eller markedsverdien. I tillegg klarer vi heller ikke å skille boliggjeld fra annen gjeld.

Praksisen til de andre nordiske landene varierer. Danskene beregner en boliginntekt tilsvarende 2,5 prosent av boligverdien. Boligverdien er hentet fra et kommunalt eiendomsregister som er grunnlaget for eiendomsskatt. Boligverdien justeres årlig, og dette gir grunn til å tro at en har opplysninger om tilnærmet markedsverdi. Danskene trekker derfor fra renteutgifter, men innrømmer samtidig at de trekker fra alle renter, uten at de klarer å skille boligrenter fra konsumrenter (Danmark Statistikk, 1996).

Den finske inntektsundersøkelsen innhenter opplysning om boligens markedsverdi i husholdningsintervjuet, og tilordner en inntekt lik det en ville fått om tilsvarende bolig ble leid ut. De klarer også å skille ut renter på boligen fra andre renter (spesifiseres i intervjuet), og trekker disse fra boliginntekten (Statistikcentralen, 1996).

Den svenske HINK registrerer ingen inntekt av egen bolig, og trekker heller ikke fra gjeldsrenter (Statistiska centralbyrån, 1996).

I det nye inntektsregnskapet har vi besluttet å følge svenskens eksempel, ettersom vi verken har tilgang til et boligregister (som i Danmark) eller har intervjuopplysninger om boligkapital og boliggjeld for alle husholdningene i utvalget (som i Finland). Vi lar ikke lenger prosentlignet inntekt av bolig, hytte og landsted inngå i kapitalinntekten og dermed i inntekt etter skatt, og trekker heller ikke fra gjeldsrenter (vi lar heller ikke papirinntekten «Andelseiers andel av inntekter i boligselskap.. » inngå i inntekten, og trekker heller ikke fra posten «Andelseiers andel av fradragsberettigede utgifter..»).

Vi innser imidlertid at det er en del problemer også med denne tilnærmingen. For det første så undervurderer vi nå boliginntekten til alle de med nedbetalte boliger, noe som blant annet kan føre til en underestimering av eldre husholdningers inntekter. Vi kunne prøve å kompensere for dette ved å la den ligningsmessige boliginntekten fremdeles inngå i inntekten, uten å trekke fra gjeldsrenter. Men siden ligningsverdiene på bolig i så stor grad er preget av vilkårlighet, foreslår vi at heller ikke den ligningsmessige boliginntekten bør inngå i kapitalinntekten.

Et annet problem er det at vi nå underslår det faktum at næringsdrivende har renteutgifter i forbindelse med sin virksomhet. På den annen side er det et svært uklart skille mellom hva som er private renter og hva som er renter tilknyttet næringsvirksomhet.

På bakgrunn av de innvendinger som er nevnt over, og som også kom fram i flere av høringsuttalelsene til rådgivende utvalg, vil vi likevel gi opplysninger både om den ligningsmessige boliginntekten og renteutgifter som memorandumposter i inntektsregnskapet.

Overføringer. Her vil det bli små endringer sammenlignet med det gamle inntektsregnskapet. Det som er et problem her er at det stadig skjer utvidelser ved at nye inntektskilder blir tilgjengelige (f.eks. sosialhjelp 1986, grunn- og hjelpestønad 1991, fødselsengangsstønad 1994). Dette skaper selvsagt problemer med å bevare samme inntektsbegrep over tid. Dette vil igjen kreve at vi dokumenterer godt alle endringer som har funnet sted.

Et spørsmål som ble vurdert, men forkastet, var om en skulle betrakte studielån som en overføring. Dette er praksis i Sverige. Tilsvarende trekker svenskene av betalte avdrag på studielån i sin definisjon av disponibel inntekt. Det er imidlertid bare svenskene som har denne praksisen i Norden.

Frdrag i samlet inntekt. I det gamle inntektsregnskapet har vi kun trukket fra utlignet skatt. I Sverige, Finland og Danmark blir også betalt underholdsbidrag trukket fra samlet inntekt. Dette har nok mye for seg, siden denne komponenten vanskelig kan betraktes som konsum for yteren, og siden vi registrerer mottatt underholdsbidrag som inntekt på mottakersiden.

Det kan imidlertid diskuteres om også andre utgifter bør trekkes fra samlet inntekt. FNs retningslinjer foreslår f.eks. at også obligatoriske sosialforsikringer trekkes fra samlet inntekt. Både Sverige og Finland trekker fra ulike pensjons- og sosialforsikringer. For oss er det f.eks. nærliggende å tenke på den tvungne pensjonspremien betalt i arbeidsforhold (f.eks. Statens pensjonskasse).

I tillegg til utlignet skatt vil derfor betalt underholdsbidrag og obligatoriske pensjonsforsikringer bli trukket fra samlet inntekt i det nye inntektsregskapet.

Ut ifra det som er nevnt over, har vi nå kommet fram til et nytt inntektsregnskap. Merk likevel at vi nå kaller klassifiseringsvariabelen **inntekt etter skatt**, og ikke disponibel inntekt. Dette er gjort for å unngå sammenblanding med Nasjonalregnskapet sitt begrep «Disponibel inntekt», som etter hovedrevisjonen definisjonsmessig avviker på flere punkter fra de begrepene som benyttes i inntekts- og formuesundersøkelsen.

Det nye inntektsregnskapet

1. Yrkesinntekt

- Lønn (inklusive sykepenger)
- Netto næringsinntekt (etter av- og nedskrivninger)

2. Kapitalinntekter

- Brutto renteinntekt
- Aksjeutbytte
- Avkastning på livsforsikring
- Netto realisasjonsgevinster (f.eks. aksjer, tomter, bolig)
- Andre kapitalinntekter (f.eks. skattepliktige leieinntekter - underskudd/tap salg av egen bolig)

3. Overføringer

Skattepliktige

- Ytelser fra folketrygden
- Tjenestepensjon, livrente o.l.
- Arbeidsledighetstrygd
- Bidrag o.l.

Skattefrie

- Barnetrygd
- Bostøtte
- Stipend
- Forsørgerfradrag
- Sosialhjelp
- Grunn- og hjelpestønad
- Fødselsengangsstønad
- Andre (LTO-kode 916)

4. Samlet inntekt (1 + 2 + 3)

5. Sum utlignet skatt og andre negative overføringer

- Utlignet skatt
- Underholdsbidrag betalt
- Obligatoriske forsikringspremier

6. Inntekt etter skatt (4 - 5)

Memorandum:

7. Renteutgifter og boliginntekt

- Gjeldsrenter
  - herav renter på studiegjeld
- Boligselskapsutgift
- + Ligningsmessig inntekt av egen bolig/fritidseiendom mv.

8. Inntekt etter skatt og renteutgifter (6-7)

Referanser

Danmark Statistikk (1996): *Indkomster og formuer 1993*.

Jansson, Kjell (1993): *Inkomstfördelningen i Sverige 1980-1991*. Rapporter nr. 1, Statistiska centralbyrån.

Smeeding, T. Saunders, P., Coder, J *et al* (1993): «Poverty, inequality and family living standards impact across seven nations: The effect on non-cash subsidies for health, education and housing». *Review of Income and Wealth*. Series 39, No. 3.

Statistiska centralbyrån (1996): *Inkomstfördelningsundersökningen 1994*, Statistiska meddelanden.

Statistikcentralen (1996): *Inkomstfördelningsstatistik 1994*. Finlands officiella statistik.

United Nations (1977): *Provisional Guidelines on Statistics on the Distribution of Income, Consumption and Accumulation of Households*. Studies in Methods, Series M No. 61. New York

United Nations (1989): *National Household Survey Capability Programme. Household Income and Expenditure Surveys: A Technical Study*. New York

Vedlegg A

Inntektsregnskapet i andre nordiske land

Danmark

Den danske *indkomststatistikken* er fullstendig registerbasert. Husholdninger/familier er definert på bakgrunn av opplysninger fra et boligregister. I offisiell dansk statistikk regnes hjemmeboende barn 18 år og over som egen familieenhet.

Inntektsbegreper:

Lønnsinntekt (visse frynsegoder inngår ikke i lønnsbegrepet, men inngår i Samlet inntekt)

+ netto næringsinntekt (avskrivninger er trukket fra inntekten)

+ overføringer (inkluderer dagpenger og sykepenger betalt av det offentlige. Sykepenger betalt av arbeidsgiver regnes som lønn)

+ kapitalinntekter (renteinntekter regnes netto, dvs. alle renteutgifter trekkes fra. Inntekt av egen bolig beregnes som 2,5 prosent av «kontanteiendomsverdien» fra eiendomsregisteret. Boliger blir taksert årlig. Aksjeutbytte registreres bare for beløp over 30 000 kroner)

= Samlet inntekt (inneholder også en del poster som ikke spesifiseres over, f.eks. inntekter fra utlandet)

- inntekts- og formuesskatt, underholdsbidrag og gaver til foreninger (kan ikke skilles fra underholdsbidrag)

= Inntekt etter skatt

Finland

Den finske *Inkomstfordelingsstatistikken* kombinerer intervjuopplysninger og registerdata. I undersøkelsen benyttes bare nettoutvalget, som i 1994 var ca. 9 000 husholdninger. De fleste inntektsopplysningene kommer fra administrative registre, men de har også et ganske omfattende husholdningsintervju som bl.a. innhenter opplysninger om markedsverdi av egen bolig og utgifter ved boligen. Som i Norge benytter finnene kosthusholdning kartlagt etter et intervju. (Merk likevel at en i Finland kun benytter *nettoutvalget*, dvs. de som har svart på intervjuet).

Inntektsregnskap:

1. Lønn (skiller mellom kontantlønn og naturallønn)
2. Netto næringsinntekt (fra skatteregister, etter avskrivninger)
3. Arbeidsinntekt (1+2)
4. Kapitalinntekt
  - Renteinntekter samles inn vha. intervju, og blir dermed noe underestimert (ca. 30 prosent)
  - Nettoinntekt av egen bolig, er basert på oppgitte markedsverdier ved intervju, og blir estimert som verdien en ville fått ved utleie. Renteutgifter på boligen kan spesifiseres, og blir trukket fra boliginntekten
5. Faktorinntekt (3+4)
6. Mottatte overføringer (finnene regner ikke studielån som inntekt)
7. Betalte overføringer
  - skatt
  - andre betalte overføringer (underholdsbidrag, sosiale forsikringer og pensjonsinnskudd)
8. Disponibel inntekt (5+6-7)

Sverige

Den svenske *inkomstfördelningsundersökningen* (HINK) er utvalgsbasert (ca. 10 000 husholdninger). Som i Norge og Finland blir det både innhentet opplysninger ved hjelp av registre og intervju. Intervju blir gjennomført for å innhente opplysninger om arbeidstid og husholdning (bohusholdning). Inntektene innhentes fra registre. I offisiell statistikk har en tradisjonelt benyttet «familie» som enhet. Dette betyr at barn 18 år og over (som i Danmark) blir regnet som egen familieenhet. I de siste årene har det imidlertid også blitt publisert statistikk med bohusholdningen som enhet. Svenskene inkluderer, på samme måte som i Norge, også frafallet i utvalget (bruttoutvalget).

Inntektsbegreper:

Lønn (lønnsinntekt, inklusive frynsegoder og inkl. sykepenger betalt av arbeidsgiver)

+ netto næringsinntekt (nettobegrep etter avskrivninger og fratrukk for underskudd)

+ kapitalinntekt. (Alle regnet brutto. Ingen beregning av boliginntekt)

+ overføringer (studielån inngår)

= Samlet inntekt

- skatt, betalt underholdsbidrag, avdrag på studielån, tilbakebetalt sosialbidrag (lån), betalt syke- og arbeidsløshetsforsikringer

= Disponibel inntekt

Ad endringer i inntektsregnskapet til inntekts- og formuesundersøkelsene. Notat fra Forskningsavdelingen i Statistisk sentralbyrå

Ad endringer i inntektsregnskapet til inntekts- og formuesundersøkelsen

Av

Tom Kornstad

Seksjon for offentlig økonomi og personmodeller

og

Rolf Aaberge

Seksjon for mikroøkonometri

I notatet over har Seksjon for inntekts- og lønnsstatistikk drøftet hvilke problemer som følger med den definisjonen av disponibel inntekt som har blitt benyttet i inntektsstatistikken. Videre foreslår seksjonen en ny definisjon samt forbedringer i målingen av en rekke inntektskomponenter.

Problemene som Seksjon for inntekts- og lønnsstatistikk peker på er delvis av teoretisk natur og delvis av målemessig natur. For å skille disse to typene av problemer fra hverandre, skal vi i våre kommentarer ta utgangspunkt i følgende (standard) budsjettbetingelse som brukes i empiriske analyser av husholdenes konsum og arbeidstilbud over livsløpet,

$$\begin{aligned} w_t H_t + N_t + O_t + r_t F_{t-1} - r_t^* L_{t-1} - S_t \\ = C_t + q_t [K_t - (1 - \delta) K_{t-1}] + (F_t - F_{t-1}) - (L_t - L_{t-1}) \end{aligned} \quad (1)$$

Venstresiden av likhetstegnet er husholdets disponible kontantinntekt regnet i faste priser. Den disponible realinntekten består av arbeidsinntekt, $w_t H_t$, næringsinntekt, N_t , offentlige overføringer, O_t , og brutto finansinntekter, $r_t F_{t-1}$, fratrukket gjeldsrenter, $r_t^* L_{t-1}$, og skatter, S_t , der F_t er finanskapital, L_t er gjeld, r_t er realrenten på innskudd og r_t^* er realrenten på lån. Finanskapitalen, F_t , består av både aksjekapital og rentebærende fordringer. Høyresiden av likhetstegnet utgjør utgiftene målt i faste priser. De består av utgifter til kjøp av ikke-varige goder, C_t , kjøp av varige goder $q_t [K_t - (1 - \delta) K_{t-1}]$ og netto økning i finanskapitalen, $(F_t - F_{t-1}) - (L_t - L_{t-1})$. Fotskrift t betegner periode, og for å redusere symbolbruken har vi forutsatt at husholdet bare består av en inntektstaker. Av samme grunn har vi også sett bort fra problemene knyttet til at det norske skattesystemet innebærer skatt på inflasjons-"gevinsten". Siden behandlingen av realkapital står sentralt i gjennomgangen nedenfor merker vi oss at q_t er kjøpsprisen på varige goder (ikke brukerprisen), K_t er beholdningen av varige goder mens δ er den fysiske depresieringsraten for varige goder.

Periodisering av inntekter og utgifter er et standardproblem ved måling av inntekter og utgifter. Slik budsjettbetingelsen er spesifisert over, er det naturlig å tenke seg at alle inntektsstrømmer foregår på slutten av

året. (Netto finansinntekter er følgelig rentesatsen gjennom året multiplisert med netto finansformuen man satt igjen med ved utgangen av forrige år.)

En mulig innvending mot definisjonen av disponibel inntekt slik den er spesifisert over, er at den ikke tar hensyn til eventuell verdistigning og leieinntekter på varige goder så som bolig. I det følgende vil vi derfor reformulere budsjettbetingelsen (1) slik at den inneholder disse to komponentene.

Siden realkapitalen kjøpes ved utgangen av perioden og deretter beholdes gjennom hele perioden, er det realkapitalen kjøpt ved utgangen av periode $t-1$ som er av interesse når det gjelder kapitalgevinsten så vel som leieinntekten i periode t . Kapitalgevinsten, G_t , er gitt ved produktet av prisendringen og realkapitalen fratrukket kapitalslitet, det vil si ved

$$G_t = (q_t - q_{t-1})(1 - \delta)K_{t-1} \quad (2)$$

Her er $(q_t - q_{t-1})$ prisveksten gjennom periode t , mens $(1 - \delta)K_{t-1}$ er (rest)beholdningen av realkapitalen kjøpt ved utgangen av periode $t-1$ etter at vi har tatt hensyn til kapitalslitet. Spesifikasjonen innebærer at jo større depresiering, jo mindre blir kapitalgevinsten gitt at alt annet er likt. I et perfekt fungerende marked vil prisveksten $q_t - q_{t-1}$ reflektere realrenten etter skatt på bankinnskudd.

Leieinntektene knyttet til egen bolig og andre varige goder vil i det følgende bli betegnet R_{t-1} . Vi tenker oss at alle hushold som eier bolig vil få leieinntekter, enten ved at de leier ut boligen til andre eller ved at de "leier den ut til seg selv".

Motstykket til leieinntektene er utgifter til boligkonsum og konsum av andre varige goder. Kontantutgiftene knyttet til dette må les ved kapitalslitet, og det vil kunne avvike fra leieinntektene både for hushold som bor i egen bolig, og for hushold som leier ut boligen sin.

Ved å sette inn for (2) i (1) og samtidig ta hensyn til at husholdene har leieinntekter av varige goder og utgifter til konsum av varige goder, får vi

$$\begin{aligned} w_t H_t + N_t + O_t + R_{t-1} + G_t + r_t F_{t-1} - r_t^* L_t - S_t \\ = C_t + q_t K_t - q_{t-1}(1 - \delta)K_{t-1} + (F_t - F_{t-1}) - (L_t - L_{t-1}) \end{aligned} \quad (3)$$

Ligning (3) tar i forhold til ligning (1) hensyn til at husholdet kan ha inntekt av egen realkapital for gitte priser og kapitalgevinst på realkapitalen. Venstresiden av likhetstegnet består av summen av lønnsinntekter, næringsinntekter, offentlige overføringer, inntekt av egen realkapital for faste priser, R_{t-1} , kapitalgevinster på realkapital og brutto finansinntekter minus gjeldsrenter og skatter, og svarer til det maksimale forbruket en kan tillate seg uten å tære på nettoformuen. Høyresiden av likhetstegnet består av utgifter til konsum av ikke-varige goder, utgifter til varige goder og netto økning i finanskapitalen. Fra reformuleringen (3) av (1) framgår det at

$$q_t K_t - q_{t-1}(1 - \delta)K_{t-1} = (q_t - q_{t-1})K_{t-1} + q_t(K_t - K_{t-1}) + q_{t-1}\delta K_{t-1} \quad (4)$$

det vil si at utgiftene til varige goder består av tre deler; en prisendringsdel, $(q_t - q_{t-1})K_{t-1}$, en volumendringsdel, $q_t(K_t - K_{t-1})$, og en kapitalslitdel, $q_{t-1}\delta K_{t-1}$. Hvis husholdet (konsumenten) ikke øker beholdningen av varige goder ($K_t - K_{t-1} = 0$) og prisene ikke endrer seg ($q_t - q_{t-1} = 0$), blir utgiftene til varige goder (boughtgiftene) lik kapitalslitet. I et perfekt fungerende marked ville en da ikke få høyere rente av bankinnskudd enn at kjøpekraften av innskuddene ble opprettholdt.

Målsettingen med inntektsstatistikken er å belyse utviklingen i årsinntektene. Spørsmålet er da hvordan vi skal definere og måle inntekt. F.eks. kunne en velge å fokusere på kontantstrømmen. Men siden hovedformålet med denne statistikken er å kaste lys over husholdenes materielle velferd, vil en slik definisjon ignorere avkastningen av realkapitalen. Definisjonen gitt ved venstre side i ligning (3) er i så henseende mer relevant. Problemet er da står ovenfor er knyttet til målingen av de enkelte komponentene. Siden hovedtyngden av informasjonen stammer fra sjømeldingene for utligning av skatt, vil utformingen av skattesystemet kunne ha avgjørende betydning for hva som blir registret som inntekt under de enkelte inntektskomponentene. F.eks. frister skattesystemet arbeidsgiverne til å tilby arbeidstakerne frynsegoder. Etterhvert har flere av disse godene blitt skattlagt og dermed kommet til syne i inntektsstatistikken. Men så lenge arbeidsgiverne kan utgiftsføre frynsegoder, er det bare fantasien som vil sette grenser for nye påfunn. Dagsaktuelle eksempler er bonusordninger (f.eks. flyreiser), gratis bruk av fritidsboliger, subsidierte ferier, konsert-, opera- og teaterbilletter, restaurantbesøk, kurs og andre fritidstilbud. Disse eksemplene viser at lønnsinntekten kan være underrapportert for en rekke lønsmottakere. Tilsvarende og enda mer omfattende problemer oppstår ved målingen av finans- og næringsinntekter.

Selv om det, som på pekt ovenfor, er en rekke problemer knyttet til målingen av lønns-, nærings- og finansinntekter skal vi, på samme måte som Seksjon for inntekts- og lønnsstatistikk, rette oppmerksomheten mot problemene ved målingen av avkastning av realkapital. Fra diskusjonen ovenfor følger det at utfordringen består i å måle kapitalgevinsten G_t , definert ved (2) samt leieinntekten av egen realkapital, R_{t-1} . På kort sikt er det, ifølge Seksjon for inntekts- og lønnsstatistikk, små muligheter for å etablere et nytt takseringssystem for boliger, og dermed vil vi fortsatt ha et svakt grunnlag for å tallfaste G_t og R_{t-1} . Som Seksjon for inntekts- og lønnsstatistikk på peker har derfor dagens praksis med fradrag for gjeldsrenter i målingen av disponibel inntekt uten at verdien av avkastningen av realkapitalen (bolig) inngår, en svak begrunnelse. Et naturlig alternativ er å la kapitalinntekten inngå brutto i inntekten, dvs. en opphever fradraget for gjeldsrenter i definisjonen av disponibel inntekt. Dette svarer til å ignorere $r_t^* L_{t-1}$ og langt på vei $G_t + R_{t-1}$ i inntektsdefinisjonen som følger fra ligning (3). De fleste analyser av inntektsfordelingen, nasjonale som internasjonale, benytter denne definisjonen. I Byråets standarddefinisjon av disponibel inntekt ignoreres langt på vei $G_t + R_{t-1}$, men altså ikke $r_t^* L_{t-1}$. Vi skal se litt nærmere på hvilke problemer som følger av bruken av disse to definisjonene:

Byråets standarddefinisjon av disponibel inntekt. Anta vi har to identiske hushold som hver har 2 millioner i oppspart kapital. Det ene kjøper bolig for pengene, mens det andre setter pengene i banken og leier bolig. I dette tilfellet vil den disponible inntekten til det første husholdet bli målt til å være betydelig lavere enn den disponible inntekten til det andre husholdet, selv om deres disponible inntekter er like. Dette kan føre til omfattende målefeil som gjør hushold med lånefinansiert boligkonsum fattigere enn de egentlig er, og vil slå ut både i sammenligningen mellom hushold innenfor samme generasjon og mellom hushold fra forskjellige generasjoner.

Ny definisjon av disponibel inntekt (inntekt etter skatt). Brukbarheten av denne definisjonen avhenger av i hvilken grad vi kan rettferdiggjøre om $G_t + R_{t-1} = r_t^* L_{t-1}$. For hushold som har et lånefinansiert boligkonsum vil dette langt på vei være tilfelle. For hushold med nedbetalte lån vil denne definisjonen undervurdere totalinntekten. Dette gjelder f.eks. i stor grad eldre personer med egne boliger. Til gjengjeld vil vi få et mer korrekt bilde av de disponible inntektene til hushold med stort lånefinansiert konsum, som også bidrar med de største målefeilene i den tradisjonelle målingen av disponibel inntekt. Inntekten til selvstendig næringsdrivende med mye gjeld i næringen vil imidlertid få overvurdert inntekten sin ved denne løsningen. Vi vurderer det imidlertid slik at dette omfatter så pass få personer at dette problemet ikke bør tillegges avgjørende vekt. Det faktum at vi ikke klarer å skille mellom hva som er private renter og hva som er renter i næringsvirksomhet trekker også i denne retning.

Ingen av definisjonene løser de problemene som følger av at vi ikke har data for avkastningen av realkapitalen, verken kapitalgevinsten eller leieinntektene. Men den nye definisjonen som foreslås innført reduserer omfanget av målefeil som følger med behandlingen av hushold som har stort lånefinansiert konsum.

Seksjon for inntekts- og lønnsstatistikk har også andre forslag til endringer. Det første forslaget gjelder å flytte dagpenger ut fra gruppen Lønn og over til gruppen Overføringer. Vi støtter dette forslaget.

Det neste problemet til Seksjon for inntekts- og lønnsstatistikk gjelder hvorvidt av- og nedskrivninger bør trekkes fra netto næringsinntektsbegrepet. Avskrivningene skal i prinsippet reflektere slitasje på produksjonsutstyret, og dersom de gjør det, bør de trekkes fra inntekten som skal belyse husholdenes materielle velferd. Med tanke på at skattereformen har ført til mer realistiske avskrivningsregler, mener vi at de nye reglene rettferdiggjør fradrag for avskrivninger i næringsinntekten.

Det siste problemet gjelder hvorvidt betalt underholdsbidrag og eventuelt også obligatoriske pensjonsforsikringer bør inngå i gruppen Fradrag i samlet inntekt. Vi støtter seksjonen sitt forslag om å ta med betalt underholdsbidrag. Begrunnelsen for det er at dette bidraget reduserer den materielle levestandarden til husholdet som yter bidraget samtidig som det regnes som inntekt hos husholdet som mottar bidraget. Ved ikke å trekke det fra i samlet inntekt, vil denne inntekten dermed telles med to ganger når vi summerer inntekten over husholdene.

Når det gjelder behandlingen av obligatoriske pensjonsforsikringer, er vi mer usikre på konklusjonen. Sett i et livsløpsperspektiv er det åpenbart at denne utgiften har betydning for husholdenes materielle levestandard. På den annen side er ikke dette en inntekt det enkelte hushold kan forbruke i øyeblikket.

Vedlegg C

Høringsuttalelser fra rådgivende utvalg til inntekts- og formuesundersøkelsene

Det Kongelige Arbeids- og administrasjonsdepartement
v/ Marit Wårum

Finans- og tolldepartementet
v/ Hans Henrik Scheel

Institutt for samfunnsforskning
v/ Arne Mastekaasa

Landsorganisasjonen i Norge (LO)
v/ Stein Reegård

Skattedirektoratet
v/ Reidar Nybø

Sosialøkonomisk institutt ved Universitetet i Oslo
v/ Hilde Bojer

Statistisk sentralbyrå:

Seksjon for nasjonalregnskap
v/ Liv H. Simpson

Seksjon for offentlig økonomi og personmodeller (SPA)
v/ Nils Martin Stølen

Stiftelsen for samfunns- og næringslivsforskning (SNF)
v/ Christian Andersen

**DET KONGELIGE
PLANLEGGINGS- OG SAMORDNINGSDEPARTEMENT**

Statistisk sentralbyrå
Per Ove Smogeli
Kongens gate 6
Postboks 8131
0033 Oslo

SSB 26 AUG. 1997	
S.nr. 97/1741 15	
A: 6.1	Off/Uoff:
Ktr. 4200	Saksbeh.: Smo
Ferdigbeh. (J/N): J	

Deres ref.
97/1741

Vår ref(bes oppgitt ved svar).
97/3552 MWAA

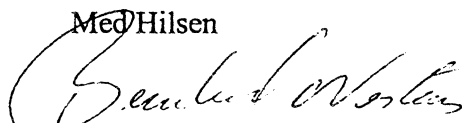
Dato
20.8.97

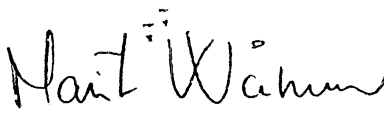
**REVISJON AV INNTEKTSREGNSKAPET TIL INNTEKTS- OG
FORMUESUNDERSØKELSENE FOR HUSHOLDNINGER.**

Vi viser til brev fra dere datert 7.7.97.

Vi er enig i de endringer som foreslås, og har ingen spesielle merknader til det vedlagte notatet. Vi anser fordelene ved de forslåtte endringer som større enn problemene angående løpende sammenlignende tidsserier bakover i tid. Samtidig antar vi at datagrunnlaget også i framtida vil ligge til rette for analyser av utviklingen over tid av sammenlignbare begreper, dersom det er ønske om det.

Med/Hilsen

Bernhard Nestaas (e.f.)

Marit Wårum

DET KONGELIGE FINANS- OG TOLLDEPARTEMENT

KONTOR: AKERSGATEN 40 - TELEFON: 22 24 45 09 TELEFAX: 22 24 95 09

POSTADRESSE: POSTBOKS 8008 DEP., 0030 OSLO

ORGANISASJONSNR.: 972 417 807

SKATTEØKONOMISK AVDELING

Statistisk sentralbyrå
Postboks 8131 Dep.
0033 OSLO

SSB	15 SEPT. 1997
S.nr. 97/1741	Dnr.: 20
A.: 6.8	Off./Ans:
Kr. 420	Oppb. nr.: Sme
Fødsel (Å/Å):	

Deres ref.
97/1741

Vår ref. (Bes oppgitt ved svar)
97/4981 Ø2 KOA

Dato
11.09.97

OM REVISJON AV INNTEKTSREGNSKAPET TIL INNTEKTS- OG FORMUESUNDERSØKELSENE FOR HUSHOLDNINGER

Det vises til brev av 8.07.97 og notat av 3.07.97.

1.

Statistisk sentralbyrå foreslår å endre den nåværende definisjonen av disponibel inntekt (inntekt etter skatt). I dagens inntektsbegrep er gjeldsrenter trukket ut av inntektene, mens beregnet inntekt av egen bolig er lagt til. Disse to postene foreslås tatt ut av inntektsbegrepet, dvs. disponibel inntekt blir beregnet som samlede inntekter før fradrag for gjeldsrenter og at det ikke beregnes inntekt av egen bolig.

I enkelte sammenhenger kan det være av interesse å sammenlikne inntektsfordelingen mellom ulike land. I slike sammenlikninger er det viktig at de ulike lands inntektsbegrep er basert på den tilnærmet samme definisjonen. Det er uklart for oss om forslaget fra SSB vil gjøre sammenlikninger med andre land mer pålitelige.

Finansdepartementet er enig i at dagens inntektsbegrep har klare svakheter, først og fremst som en følge av at viktige kapitalinntekter og -gevinster bare delvis fanges opp, og da på en til dels vilkårlig måte. Dette vanskeliggjør måling av bl.a. inntektsutviklingen over tid og inntektsforskjeller mellom ulike grupper.

Fra et prinsipielt synspunkt burde en velge et relativt bredt definert inntektsbegrep, i retning av det konsumet et individ kan ha uten at formuen reduseres. Dette innebærer at alle pengemessige og ikke-pengemessige inntekter (f.eks. naturalytelser og ikke-realiserede gevinster) skal tas med når den

disponible inntekten beregnes. Således bør et korrekt inntektsbegrep inneholde alle arbeidsinntekter, netto kapitalinntekter (brutto kapitalinntekter minus kapitalutgifter), overføringer og eventuell verdistigning på realkapital. Det bør imidlertid foretas en avgrensning, slik det legges opp til, mot verdi av ubetalt hjemmeproduksjon, offentlig betalte tjenester mv.

I praksis kan flere inntektskomponenter være vanskelige å anslå. Vi antar f.eks. at arv ikke er inkludert som følge av mangelfull registrering. Videre reiser måling av påløpte kapitalgevinster problemer. I den grad gevinstene er skattepliktige vil de komme med i inntekten, men da først ved realisasjon. Det er ikke gitt at dette gir store systematiske skjevheter i statistikken, men det er fare for at målingen av realiserte, og ikke påløpte, gevinster bl.a. undervurderer den reelle inntektsendringen som finner sted over et konjunkturforløp. Vi ser imidlertid at praktiske hensyn taler for å benytte realiserte gevinster i inntektsbegrepet.

2.

Mangelen på ensartet og realistisk verdsettelse av husholdningenes boligkapital kan tilsi at en ikke benytter selvangivelsesdata for å anslå denne inntektskomponenten. En har da valget mellom å innsnevre inntektsbegrepet ved helt å utelate inntekt av egen bolig, eller å anslå denne inntektskomponenten ved hjelp av andre opplysninger. Statistisk sentralbyrå foreslår det siste, idet SSB implisitt foreslår å sette avkastningen på husholdningskapitalen (boligverdien) lik brutto renteutgifter. Etter vår oppfatning er dette en meget vilkårlig måte å anslå en viktig kapitalinntektskomponent for husholdningene, og metoden kan gi systematiske feil bl.a. når en skal måle inntektsulikhet mellom ulike grupper.

For personer med hovedparten av formuen plassert i husholdningskapital (typisk lønnstakere og pensjonister) vil forslaget gjennomgående undervurdere den reelle avkastningen på kapitalen. Graden av undervurdering vil imidlertid variere mye mellom ulike personer. Metoden vil eksempelvis undervurdere inntektene for personer med høy husholdningskapital, men med lav eller ingen gjeld. Dette vil typisk gjelde etablerte personer med nedbetalte boliglån. Vi antar at forslaget dermed kan gi betydelige målefeil når inntekter mellom bl.a. ulike aldersgrupper/generasjoner skal sammenliknes.

For næringsdrivende vil forslaget trolig bidra til å overvurdere inntektene. For disse kan renteutgiftene dels være knyttet til finansiering av næringen, f.eks. i det tilfellet at samlet gjeld overstiger samlet husholdningsformue. Så sant netto næringsinntekt er inkludert i inntekten på et realistisk nivå, vil den foreslåtte metoden overvurdere inntekten for personlig næringsdrivende. Når andelen næringsdrivende i innteksundersøkelsene er omkring 20 til 25 pst. vil den foreslåtte endringen kunne bidra til betydelige målefeil.

Etter Finansdepartementets syn kan det reises såpass vektige innvendinger mot forslaget om å fjerne brutto renteutgifter og ligningsmessig fordel av egen bolig fra inntektsbegrepet at Statistisk sentralbyrå bør utrede alternative metoder for å

anslå avkastningen på boligkapitalen. Blant annet vil departementet vise til den temaroterende delen av levekårsundersøkelsen i 1997, som omhandler boforhold. Her skal intervjuobjektene oppgi antatt markedsverdi på boligen. Det bør f.eks. vurderes om dette kan gi grunnlag for å tilordne også personer som ikke er med i levekårsundersøkelsen en noenlunde realistisk verdi på boligformuen. Ut fra markedsverdien kan en så anslå en mer realistisk inntekt fra egen bolig.

Med hilsen

Hans Henrik Scheel (e.f.)

Sigurd Bjørnstad

Institutt for
samfunnsforskning
Institute for Social Research

SSB	7 1	JULI 1997
S. n.	97/1741	13
A.	6.1	
Kr.	420	Smo
Fødselsnr.		J.

Statistisk sentralbyrå
v/ Per Ove Smogeli
Pb 8131 Dep.
0033 Oslo

Vår ref. 529/97AM/IW
047
Deres ref. 97/1741

Oslo, 14 juli 1997

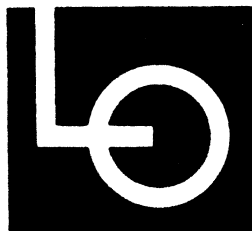
Revisjon av inntektsregnskapet til inntekts- og formuesundersøkelsene for husholdninger

Vi viser til Byråets brev av 7/7 og til det vedlagte notat. I hovedsak finner vi de foreslåtte endringer fornuftige.

Vi synes imidlertid det er uheldig at all utbetaling av syketrygd føres under «Lønn». Når Byråets nye sykefraværsregister forhåpentligvis snart kommer i drift, vil det trolig være mulig å trekke fra den delen av lønnsutbetalingene til statsansatte som dekker sykefravær utover arbeidsgiverperioden. Vi håper Byrådet vil vurdere dette.

Med vennlig hilsen

Arne Mastekaasa

LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Youngs gate 11, 0181 Oslo
Telefon: 22 03 10 50
Organisasjonsnr. 971074337

Internett: <http://www.lo.no>
e-mail: lo@lo.no
Telefax: 22 03 17 43

Statistisk sentralbyrå
Kongens gate 6
0033 Oslo

SSB	22 JULI 1997
S.n. 97/1741	Dato: 14
A. 6.1	OPPSITT:
Kr. 420	Saksbeht.: Smc
Ferdigbch. (J/N):	

Deres ref. 97/1741

Vår sak nr. 97-01522/2-97004356
621.3
(bes oppgitt ved svar)

SR/rn
Oslo, 17.07.97

ENDRING AV BEGREPER I INNTEKTSSTATISTIKKEN

Vi viser til byråets brev av 07. juli d.å. om ovennevnte.

Ut fra den behandling det er mulig å gi saken innenfor den tidsfrist som er gitt finner vi ingen grunn til innvendinger mot de foreslåtte endringer.

Vi vil imidlertid sterkt understreke et hensyn som stadig synes å komme i bakgrunnen i publiseringspraksisen. Det gjelder dataserier som er sammenlignbare over tid. Vi opplever i stadig sterkere grad at en stadig mer velutviklet statistikk taper verdi fordi den ikke egner seg til å analysere utviklingen over tid. Vi vil be om at dette hensynet tillegges stor vekt i forbindelse med denne revisjonen.

Med vennlig hilsen
LANDSORGANISASJONEN I NORGE
Samfunnspolitisk avdeling

Stein Reegård

SKRIV BARE OM EN SAK I HVERT BREV

Skattedirektoratet

Saksbehandler/Saksbehandlar
J Storløpa

Vår dato
27.08.97

Deres/Dykkar dato
7.7.97

- referanse
97/04103

- referanse
97/1741

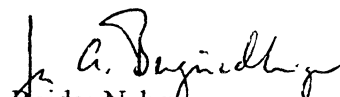
Statistisk Sentralbyrå

SDB - 2 SEPT. 1997	
S.nr. 97/1741	D.nr.: 19
A: 6.1	Off/Uoff.:
Ktr. 420	Saksbeh.: Smc
Følgbeh. (J/N):	}

**REVISJON AV INNTEKTSREGNSKAPET TIL INNTEKTS- OG
FORMUESUNDERSØKELSENE FOR HUSHOLDNINGER**

Vi har lest gjennom notatet og har ingen merknader til de foreslåtte endringer.

Med hilsen
avdeling for databehandling

Reidar Nybø
avdelingsdirektør

Jarle Storløpa

UNIVERSITETET
I OSLO

Jep
Smør

SSB	28 AUG. 1997
S.nr. 97/1741	D.nr. 17
A: 61	Oppst.
Kr. 420	Saksbeh.
Ferdigb. (J/N):	

Deres ref:
Vår ref:
Arkivnr:

Oslo, dato 26 august 1997

Hilde Bo
Sosialøkonomisk instit
Postboks 1095, Blind
N-0317 C

Eilert Sundts hus, 12.
Moltke Moes vei

Telefon: 22 85 51
Telefaks: 22 85 50

DET SAMFUNNSVITENSKAPELIGE FAKULT

Statistisk Sentralbyrå

Revisjon av inntektsregnskapet til inntekts- og formuesundersøkelsene for husholdninger.

Jeg viser til brev av 7/7 97, referanse 97/1741, til medlemmene i Det rådgivende utvalg for inntekts- og formuesundersøkelsen.

La meg sterkt beklage og ydmykt be om unnskyldning for at mine merknader kommer etter fristen. Brevet fra SSB lå i bunken "haster ikke" - en farlig bunke å ha.

Først et stort og viktig synspunkt om terminologi. Jeg ber innstendig om at Byrået følger sine kolleger i Sverige og Danmark, og bytter ut ordet "lønn" med ordet "lønnsinntekt" når dere mener lønnsinntekt. "Lønn" kan både i dagligtale og i fagspråket også bety lønssats (årslønn, timelønn). Lønnsinntekt er lik lønn ganger arbeidstid. Det er uheldig å ha ett ord om to helt forskjellige begrep. Tro meg, jeg har bred erfaring i å forklare inntektsbegrep både for studenter og andre, og det var vanskelig nok før Byrået innførte begrepet lønn for lønnsinntekt en gang i 80-årene.

Dernest er jeg ikke uten videre overbevist av de argumentene som føres for å gå over fra *disponibel inntekt* til *inntekt etter skatt*, altså for å slutte å trekke fra gjeldsrenter når dere beregner disponibel inntekt.

For det første: noe blir galt samme hva en gjør, gitt begrensningene i tilgjengelige data. Da kan det være en fordel at SSB bruker flere inntektsbegrep, det er i hvert fall ikke uten videre en ulempe. Jeg minner om at det er praksis i inntektsanalyser fra SSB å offentliggjøre beregninger for flere forskjellige valg av forbruksenheter, nettopp for å understreke usikkerheten. Det at "inntekt etter skatt" vinner fram og brukes parallelt, bør derfor ikke være avgjørende.

For det andre: Jeg er ikke enig i målsetningen at inntekt skal være et mål på husholdningens økonomiske ressurser, eller en levekårsindikator, som det står i notat fra jep. Levekår bestemmes av videre forhold enn de økonomiske ressurser. Husholdningens økonomiske ressurser til enhver tid består av **inntekt og formue**. Målingen av **inntekt** bør ta utgangspunkt i den teoretiske definisjon av **inntekt**, som er den øvre grense for forbruk uten å ta av formuen. Men Byrået bør også gjøre klart, særlig i analyser og beregninger, at inntekten alene gir et ufullstendig bilde av de økonomiske ressursen til husholdningene.

Med utgangspunkt i denne teoretiske definisjon av inntekt, er det helt klart og uten diskusjon at renter på lån er en utgift som skal trekkes fra.

Argumentet for ikke å trekke fra renteutgifter, er at det er inntektsposter som ikke kommer med, eller blir for lavt anslått, først og fremst beregnet verdi av å ha egen bolig.

Men ikke alle renteutgifter skyldes boliglån, eller andre lån til varige forbruksgoder. Renter på

UNIVERSITETET I OSLO
Sosialøkonomisk institutt

studielån er en stor utgift for mange, og de motsvares ikke av en usynlig inntektspost. Hvis disse rentene ikke trekkes fra, overvurderes inntekten for mange husholdninger, særlig de unge, i forhold til den teoretiske definisjonen.

Som jeg skrev over, gir inntekten selv i beste fall, og med det riktige mål, bare et delvis bilde av husholdningens økonomiske ressurser. Den overvurderer ressursene til husholdninger med netto gjeld og undervurderer ressursene til husholdninger med netto formue. Denne skjevheten forsterkes hvis gjeldsrentene ikke trekkes fra.

Jeg er klar over at forskningsavdelingen i SSB bruker inntekt etter skatt. Jeg har aldri sett en overbevisende teoretisk argumentasjon for denne praksis, bare nokså overflatiske påpekninger av det med boliginntekten som mangler.

Min vurdering er inntil videre at feilen som gjøres ved å trekke gjeldsrenter fra i disponibel inntekt alt i alt er mindre enn den som gjøres ved ikke å trekke dem fra.

Jeg tillater meg for øvrig å vise til hva jeg selv har skrevet om definisjon og måling av inntekt i to publikasjoner: Inntekt og ulikhet, og Vedlegg 9 til innstilling fra Barnefamilieutvalget. Begge steder drøfter jeg blant annet spørsmålet om fradrag av gjeldsrenter. Jeg stiller dessuten gjerne på et møte for å drøfte saka.

Jeg er ellers enig i den foreslåtte endring når det gjelder underholdsbidrag.

Arv burde vært med i inntekten hvis registeret hadde vært brukbart. Inntektspostene elelrs registreres uten at det er noe krav om at de er regelmessige og stabile, for eksempel ved mer tilfeldig deltidsarbeid for studenter, husmødre, pensjonister. SSB bør prioritere arbeidet med å få kartlagt arv høyt, det er av stor fordelingspolitisk interesse å vite hvem som mottar arv, og hvor stor denne vanligvis er.

Vennlig hilsen

Hilde Bojer ^{HT}

Hilde Bojer

KOMMENTAR TIL NOTAT FRA SEKSJON 420: «FORSLAG TIL REVISJON AV INNTEKTSREGNSKAPET OG NY DEFINISJON AV DISPONIBEL INNTEKT: INNTEKTS- OG FORMUESUNDERSØKELSENE.»**Innledning**

Notatet gir en god gjennomgang av begreper og sammenhenger i inntekts- og formuesstatistikken for personer og husholdninger. Notatet lister også opp vesentlige utvidelser av datagrunnlaget som har funnet sted de 10 til 15 siste årene. For nasjonalregnskapet utgjør inntektsstatistikken i dag en del grunnlaget ved oppstilling av inntektsregnskap for husholdningene. Det er særlig i tallfestingen av formuesinntekter og utgifter at inntektsstatistikken er sentralt kilde i beregningene. Tidligere ble inntektsstatistikken i liten grad bruk i NR.

Disponibel inntekt

I notatet drøftes bruken av begrepet disponibel inntekt. Seksjon 210 stiller spørsmålstegn ved introduksjon av dette begrepet i inntektsstatistikken. Bakgrunnen er faren for forveksling med nasjonalregnskapet ved felles begrepsbruk. Vi tror at dette kan skape betydelige misforståelser og problemer hos brukerne. Det er viktig å påpeke at statistikkene avviker til dels betydelig i inntektsbeskrivelsen og at statistikkene har ulik funksjon i det norske statistikkssystemet.

I denne sammenhengen vil vi trekke fram tre punkter som har betydning for definisjonen av disponibel inntekt. På disse punktene avviker nasjonalregnskapet og inntektsstatistikken i vesentlig grad.

- * Det første punktet gjelder personlig næringsdrivende. Blandet inntekt (driftsresultatet) hos personlig næringsdrivende i nasjonalregnskapet beregnes svært forskjellig fra netto næringsinntekt i inntektsstatistikken. Blant annet påvirker ikke skattereglene beregningene i nasjonalregnskapet (ulike fradrag, ned- og avskrivninger mv).
- * Det andre punktet gjelder private livs- og pensjonsforsikringer. I NR allokeres alle fond tilknyttet private livs- og pensjonsforsikringer til husholdningenes kapitalkonto. Dette betyr at all avkastning og sparing som disse fondene genererer føres på husholdningenes inntektskonto. Avkastningen fra fond utgjør et betydelig beløp og trekker nivået på disponibel inntekt opp i forhold til tallene i inntektsstatistikken.
- * Disponibel inntekt er en omfattende størrelse i nasjonalregnskapet. I tillegg til punktene over inkluderer disponibel inntekt i NR inntekt fra produksjon til eget konsum (hagebruk, egne boliger, lønnet husarbeid mv), overføringer til og fra utlandet, overføringer til ideelle organisasjoner, bøter og totale offentlige stønader (også de som ikke er med i inntektsstatistikken).

De to statistikkene har ulik funksjon. Disponibel inntekt i nasjonalregnskapet er uttømmende definert: alle (transaksjons)inntekter inkluderes. Begrepet er sentralt i analyser av inntektsutviklingen og er utgangspunkt for beregning av sparing. Inntektsstatistikken har en snevrere inntektsdefinisjon. Derimot bidrar inntektsstatistikken med informasjon om inntektsfordeling og inntektsulikheter mellom personer, husholdninger eller grupper av personer.

Konklusjon

Det er forvirrende, hvis de to statistikkene definerer forskjellige disponible inntektsbegreper. Vi mener derfor at det ikke er heldig at å introdusere begrepet i inntektsstatistikken. Vi har imidlertid forståelse for at det er vanskelig å finne et godt egnet navn. I mangel av noe bedre foreslår vi at «inntekt etter skatt» fortsatt brukes i inntektsstatistikken.

Seksjon for inntekts- og lønnsstatistikk
v/ Per Ove Smogeli

Forskningsavdelingen
Research Department

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway
Postboks 44
0403 Stovner

Cooper Business Centre
1401 Postboks 44
Postboks 44 Stovner
0403 Stovner

Oslo, 27.08.97

Deres ref.: 97/1741, Vår ref.:

Saksbehandler: Nils Martin Stølen

Seksjon for offentlig økonomi og personmodeller

Revisjon av inntektsregnskapet til inntekts- og formuesundersøkelsene

Vi viser til oversendelse av 07.07.97 med forslag om enkelte endringer i inntektsregnskapet til inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger.

Hovedendringen, som går på at en ikke lenger vil regne den ligningsmessige inntekten av egen bolig som kapitalinntekt og heller ikke gjøre fratrukk for renteutgifter, er sammen med en del av de mindre forslagene drøftet i vedlagte notat utarbeidet av Tom Kornstad og Rolf Aaberge. Synspunkter på forslagene og utkast til svar er også innhentet fra andre aktuelle medarbeidere ved Forskningsavdelingen.

I hovedsak slutter Forskningsavdelingen seg til de framsatte forslagene om endringer i inntektsregnskapet. Støtten til forslaget om ikke lenger å ta med inntekten av egen bolig og renteutgiftene i oppsettet for inntekt etter skatt for husholdningene, er utelukkende begrunnet med de store måleproblemene som er forbundet med fastsetting av verdien på og inntekten av egen bolig. Med den undervurdering som dagens ligningsverdier representerer, gir det mindre feil å kutte ut renteutgiftene (hvor hovedtyngden for de fleste skyldes lån på boligen) framfor å ta dem med.

Den ideelle løsningen er selvsagt en mer realistisk verdsetting av boligformuen og den avkastning som den gir. SSB bør derfor påpeke behovet for et bedre takseringssystem uavhengig av beslutninger om hvordan boligformue og avkastning skal skattlegges. I den grad politikerne ønsker en gunstig skattemessig behandling av bolig, bør det framstå som gunstige regler anvendt på korrekte verdier. Endringen i oppsettet for inntekt etter skatt bør derfor bare være en nødløsning inntil et bedre takseringssystem eventuelt er på plass. Dersom et tilnærmet fullgodt system blir etablert ved revisjonen av boligbeskatningen, kan en kortvarig omlegging virke unødvendig. Inntil en når fram til en mer ideell løsning bør en uansett gjøre rede for svakhetene ved presentasjon av statistikken.

Med vennlig hilsen

Nils Martin Stølen

Kopi: Svein Longva
Øystein Olsen

Stiftelsen for samfunns- og næringslivsforskning

Foundation for Research in Economics and Business Administration

Statistisk Sentralbyrå

v. Per Ove Smogeli

Postuttak

2201 Kongsvinger

21. august 1997

Deres ref. 97/1741

Vedr. forslag til revision af inntægtsbegrebet i Inntekts- og formuesundersøkelsen.

Jeg oversender hermed nogle kommentarer til SSBs notat af 3. juli.

Venlig hilsen

Christian Andersen

HOVEDKONTOR/Head office

ADRESSE/Address	TELEFON/Telephone	TELEFAX/Telefax	E-POST/E-mail	BANKKONTO/ Bank account	POSTGIRO/ Postal giro acc
Brevikens 2 5035 Bergen-Sandviken Norway	Nasjonalt: 55 95 95 00 Internat.: +47 55 95 95	55 95 94 39 + 47 55 95 94 39	snf@snf.no FORETAKSNR.: 960 905 695	5205 06 46920	0803 40 62790

21. august 1997 Christian Andersen, SNF Bergen.

Kommentarer til notat af 3. juli 1997: «Forslag til revisjon av inntektsbegrepet i inntekts- og formuesundersøkelsen».

1. Behandling af boligindtægt og renteudgifter.

Det mest vidtrækkende forslag i notatet er at «ligningsmæssig inntekt fra egen bolig» ikke fremover skal regnes med i indtægtsregnskabet, og at der til gengæld ikke skal gøres fradrag i indtægten for betalte gældsrenter.

I udgangspunktet er fradrag for gældsrenter ved beregning af indtægt helt korrekt. Problemer opstår fordi en del formuekomponenter af typen varige forbrugsgoder er dårligt registreret i grundlaget for indtægtsstatistikken, og at man i tillæg har vanskeligt for at omsætte en formuepost til en indtægtspost. Dette problem gælder på samme måde for bolig som for alle andre typer konsumkapital. Bolig er her den største komponent for de fleste husholdninger, men principielt er der ikke nogen forskel. I notatet side 2, andet afsnit, udelades imidlertid tjenester af varige konsumgoder.

Behandlingen af indtægt fra bolig er et tema i de fleste fordelingsanalyser. Der forekommer som nævnt i notatet flere løsninger. I norske analyser som har beskæftiget sig med dette kan man skelne mellem «opjusteringslinjen», som med forskelligemetoder forsøger at finde frem til virkelige boligværdier, og «udeladelseslinjen» som helt udelader afkastningen af egen bolig, og derfor også udelader renteudgifter. I tillæg til dette kan man (i udenlandske undersøgelser) se eksempler på en nettoafkastning baseret på formueværdier. Her tages differencen mellem den markedsværdien af boligen og de samlede gældsposter som knytter sig til denne. Dette giver en nettoformuepost, og boligindtægten regnes da som en renteafkastning af denne formue.

Der knytter sig en række problemer til opjusteringslinjen. Anslag på virkelige boligværdier fremkommer ved en opjustering af ligningsværdier. I andre analyser er ligningsværdier kombineret med økonometriske analyser af sammenhængen mellem virkelig boligværdi og egenskaber ved husholdningen. Disse analyser er naturligvis behæftet med stor usikkerhed. De er også lettere at gennemføre for eneboliger end f.eks. for ejerlejligheder og

borettslagslejligheder. Der knytter sig imidlertid også problemer til udeladelseslinjen. Som det nævnes i notatet kan man ikke skelne mellem renteudgifter i næringsvirksomhed og konsumrenter. Der vil også være problemer med husholdninger i forskellig livsfase: Nedbetalte boliger giver stadig en afkastning som kan være en betydelig indtægtskomponent for ældre personer.

Hvilken løsning man vælger vil bl.a. afhænge af formålet med analysen. Det bør derfor overvejes om man i den publicerede statistik tager med renteudgifter i en egen post, selvom man i selve indtægtsregnskabet ikke har fradrag for disse. Dette giver brugere af statistikken en vis valgmulighed. Specielt vil dette kunne være nyttigt hvis man i publiceringer bryder tal ned på forskellige grupper (ældre, næringsdrivende osv.). Denne føring vil også være med til at gøre det klart at man her har truffet et valg, og at statistikken ikke kan læses og tolkes uden at man forholder sig til de problemer som ligger bag dette valg.

2. Begrebet *«Inntekt etter skatt»* er kort og enkelt. I de fleste analyser er meningen imidlertid at man har at gøre med indtægten efter skat og *overføringer*. Det er også indeholdt i indtægtsregnskabet.
3. *Dagpenge skilles ud fra løn og flyttes til egen post under overføringer*. Dette er et fornuftigt forslag. Denne føring giver mulighed for at se betydningen af arbejdsløshedsforsikringen for den samlede indtægt. Det er imidlertid vigtigt at der er tale om en egen post, som det er sat op i notatet på side 7.
4. *Bør av- og nedskrivninger trekkes fra nettonæringsinntektsbegrepet*. I udgangspunktet er afskrivninger et korrekt fradrag i næringsindtægten. Man har tidligere lagt vægt på forskellen mellem «bedriftsøkonomiske afskrivninger» og «skattemæssige merafskrivninger». Sådan som jeg har forstået tidligere praksis har man lagt til de skattemæssige merafskrivninger for at komme frem til næringsindtægt efter bedriftsøkonomiske afskrivninger. Dette må være en korrekt måde at behandle næringsmæssig indtægt på. Hvis man nu har indført mere realistiske afskrivninger skulle det tilsige, at forskellen mellem de skattemæssige afskrivninger og de bedriftsøkonomiske afskrivninger nu er lille.
5. *Betalt underholdsbidrag*. Det virker velbegrunderet at trække fra denne komponent.

Vedlegg D

Nytt inntektsregnskap for ulike typer husholdninger. 1994-1996

Tabell 1. Inntektsregnskap for husholdninger, etter husholdningstype. Gjennomsnitt i kroner. 1996

	Alle husholdninger	Enfamiliehusholdninger							Flerfam. husholdninger
		Enslige	Par uten ugifte hjemmeboende barn	Par med ugifte hjemmeboende barn		Mor/far med yngste barn 0-19 år	Hush. med voksne barn 20 år og over		
				0-6 år	7-19 år				
Yrkesinntekt	223797	100281	213354	389385	470931	143105	372818	281370	
+ Lønn	201799	93129	192262	348422	415205	137976	332104	252764	
+ Netto næringsinntekt	21998	7152	21091	40963	55726	5129	40715	28607	
+ Kapitalinntekt	19428	7473	36545	23414	29907	4169	29489	17645	
+ Brutto renteinntekt	5932	4407	9757	3160	6894	1649	10064	9392	
+ Aksjeutbytte	5876	693	12531	6599	12845	1810	7722	5261	
+ Netto realisasjonsgevinst .	4402	898	9567	10032	4717	207	3837	281	
+ Andre kapitalinntekter	3218	1476	4689	3623	5452	503	7866	2710	
+ Overføringer	68205	54416	106488	52283	43299	84321	81759	91314	
+ Skattepliktige overføringer .	55475	49509	103191	16240	21146	47438	73539	75085	
+ Ytelser fra folketrygden ..	38440	36702	73398	5851	12329	22333	53640	54146	
+ Tjenestepensjon mm.	10637	9665	24751	611	2156	2272	12213	11259	
+ Arbeidsledighetstrygd	4605	3034	4686	7334	4727	5626	7487	6923	
+ Mottatte bidrag mm.	1793	107	356	2442	1934	17207	199	2757	
+ Skattefrie overføringer	12730	4907	3297	36043	22153	36883	8219	16228	
+ Barnetrygd	5866	23	81	24842	12882	20354	35	4171	
+ Bostøtte	415	449	52	421	235	2057	92	291	
+ Stipend	1592	1127	1065	1262	2674	1712	4141	4771	
+ Forsørgerfradrag	984	39	23	3743	2899	2649	28	674	
+ Sosialhjelp	2092	2339	746	2605	1624	4764	1766	3481	
+ Andre overføringer ¹	1780	929	1329	3171	1839	5348	2157	2841	
= Samlet inntekt	311430	162170	356386	465083	544137	231595	484066	390329	
- Sum utlignet skatt og negative overføringer	79677	39767	92411	118804	151969	40641	128905	94735	
+ Utlignet skatt	76891	37419	90223	114782	147889	38033	126224	90298	
+ Negative overføringer ²	2786	2348	2189	4022	4080	2607	2680	4438	
= Inntekt etter skatt	231753	122403	263975	346279	392168	190955	355161	295593	
- Renteutgifter og boliginntekter	16814	7584	13392	37652	32767	16367	19506	19988	
+ Renteutgifter	19431	8823	16827	41100	37648	18295	23402	22681	
- Boliginntekter	2617	1240	3436	3448	4881	1928	3896	2693	
= Inntekt etter skatt og renteutgift/boliginntekt	214938	114819	250583	308627	359401	174588	335655	275605	
Andel husholdninger	100,0	41,1	21,2	12,1	11,3	6,4	6,1	1,8	
Antall observasjoner	14110	3085	3510	2175	2866	666	1463	345	

¹ Andre overføringer består av skattefrie utbetalinger som bl.a. grunn- og hjelpestønad, engangsstønad ved fødsel og skattefrie stønad til barnetilsyn.

² Negative overføringer består av pliktig underholdsbidrag og premie til pensjonsordning i arbeidsforhold.

Tabell 2. Inntektsregnskap for husholdninger, etter husholdningstype. Gjennomsnitt i kroner. 1995

	Totalt	Enfamiliehusholdninger						Flerfam. husholdninger
		Enslig	Par uten ugifte hjemmeboende barn	Par med ugifte hjemmeboende barn 0-6 år	Par med ugifte hjemmeboende barn 7-19 år	Mor/far med yngste barn 0-19 år	Hush. med voksne barn 20 år og over	
Yrkesinntekt	215425	93184	207981	367462	436399	125403	366962	249731
+Lønn	191694	86287	179123	331886	379634	119741	323725	226006
+Netto næringsinntekt	23731	6897	28858	35576	56765	5662	43237	23725
+Kapitalinntekt	16081	7292	26961	10548	29784	11605	23123	16433
+Brutto renteinntekt	6421	5269	10285	3210	6875	1821	9898	6568
+Aksjeutbytte	5246	533	9151	2778	14699	8221	5942	5873
+Netto realisasjonsgevinst ...	954	132	1326	857	1657	1256	3347	108
+Andre kapitalinntekter	3461	1359	6198	3703	6553	308	3936	3885
+Overføringer	66430	52733	101846	50391	45725	84043	76002	91899
+Skattepliktige overføringer .	54006	47829	99498	17093	22924	45366	68383	72606
+Ytelser fra folketrygden ...	37602	36151	70343	6284	13632	24542	48033	52356
+Tjenestepensjon	9618	8345	23539	507	1870	1281	10213	5588
+Arbeidsledighetstrygd	5182	3137	5385	8314	5648	3855	10018	10364
+Bidrag o.l.	1603	195	231	1988	1774	15688	119	4298
+Skattefrie overføringer	12424	4904	2348	33298	22800	38678	7619	19293
+Barnetrygd	5859	15	21	23417	13173	21176	8	5532
+Bostøtte	376	372	39	323	192	2297	121	714
+Stipend	1582	1182	729	1231	3030	2371	3696	4156
+Forsørgerfradrag	986	16	11	3684	2978	2576	16	730
+Sosialhjelp	2039	2439	288	2063	1854	5408	2167	4675
+Andre overføringer ¹	1582	879	1258	2580	1574	4850	1610	3486
=Samlet inntekt	297937	153209	336788	428400	511908	221051	466087	358063
-Sum utlignet skatt og negative overføringer	74873	37066	85585	107685	139437	33952	124857	81890
+Utlignet skatt	72376	35185	83670	103824	135514	31760	121760	78345
+Negative overføringer ²	2496	1881	1915	3860	3923	2191	3097	3544
=Inntekt etter skatt	223064	116144	251203	320715	372470	187100	341230	276173
-Renteutgifter og boliginntekter	17498	7037	14626	37171	34784	19059	19609	21954
+Renteutgifter	20177	8296	17983	40746	39812	20969	23459	24295
-Boliginntekter	2679	1259	3357	3575	5028	1910	3850	2340
=Inntekt etter skatt og renteutgift/boliginntekt	205566	109106	236577	283544	337686	168041	321621	254219
Andel husholdninger	100,0	39,6	22,0	12,7	11,5	6,1	6,9	1,1
Antall observasjoner	10127	2438	2689	1466	1873	367	1138	156

¹ Andre overføringer består av skattefrie utbetalinger som bl.a. grunn- og hjelpestønad, engangsstønad ved fødsel og skattefri stønad til barnetilsyn.

² Negative overføringer består av pliktig underholdsbidrag og premie til pensjonsordning i arbeidsforhold.

Tabell 3. Innteksregnskap for husholdninger, etter husholdningstype. Gjennomsnitt i kroner. 1994

	Enfamiliehusholdninger							
	Totalt	Enslig	Par uten ugifte hjemme- boende barn	Par med ugifte hjemmeboende barn		Mor/ far med yngste barn 0-19 år	Hush. med voksne barn 20 år og over	Fler- fam. hus- hold- ninger
				0-6 år	7-19 år			
Yrkesinntekt	202789	83777	202948	355603	425638	120599	339472	225124
+Lønn	181023	77631	180414	318778	368324	113587	300011	199574
+Netto næringsinntekt	21767	6147	22535	36825	57314	7012	39460	25550
+Kapitalinntekt	15139	5693	27510	11733	27088	3050	32738	8141
+Brutto renteinntekt	5959	4080	9923	3233	6740	1770	12337	8195
+Aksjeutbytte	4571	856	9020	4309	12844	1003	3882	2266
+Netto realisasjonsgevinst ...	715	-331	2524	1395	166	-501	3123	-4835
+Andre kapitalinntekter	3894	1088	6043	2797	7337	777	13395	2515
+Overføringer	64802	52636	95635	52612	43233	86856	78308	100385
+Skattepliktige overføringer .	52412	47749	92856	18283	21201	48013	71648	85818
+Ytelser fra folketrygden ...	36495	36328	65313	7295	11829	26080	50119	63725
+Tjenestepensjon	9036	8108	21762	598	1582	1847	10228	11682
+Arbeidsledighetstrygd	5411	3115	5583	8606	6160	5503	11053	8372
+Bidrag o.l.	1470	198	198	1784	1629	14583	247	2040
+Skattefrie overføringer	12390	4888	2779	34329	22032	38844	6660	14567
+Barnetrygd	5912	0	0	24467	12864	22078	0	3886
+Bostøtte	356	406	31	212	102	2191	83	289
+Stipend	1391	784	668	1108	3355	2395	2990	4974
+Forsørgerfradrag	991	40	19	3724	2989	2554	39	519
+Sosialhjelp	2141	2659	704	2353	1124	4953	2033	2662
+Andre overføringer ¹	1599	998	1356	2464	1598	4672	1515	2237
=Samlet inntekt	282730	142107	326093	419949	495959	210506	450517	333650
-Sum utlignet skatt og negative overføringer	69817	32521	83264	104131	133349	33221	117552	74451
+Utlignet skatt	67260	30354	81141	100392	129717	31202	114904	71038
+Negative overføringer ²	2558	2168	2123	3739	3632	2019	2647	3413
=Inntekt etter skatt	212913	109586	242829	315818	362610	177285	332966	259199
-Renteutgifter og boliginntekter	18230	7498	14567	40494	36333	17539	23893	18711
+Renteutgifter	20545	8629	17452	43740	40553	19394	27243	20494
-Boliginntekter	2315	1131	2885	3246	4220	1855	3350	1783
=Inntekt etter skatt og renteutgifter/boliginntekter .	194682	102087	228262	275324	326277	159746	309073	240488
Andel husholdninger	100,0	41,4	20,6	12,4	11,4	6,2	7,0	1,0
Antall observasjoner	12799	3147	3088	1939	2359	589	1489	188

¹ Andre overføringer består av skattefrie utbetalinger som bl.a. grunn- og hjelpestønad, engangsstønad ved fødsel og skattefri stønad til barnetilsyn.

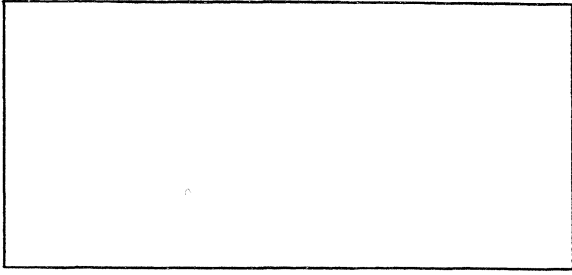
² Negative overføringer består av pliktig underholdsbidrag og premie til pensjonsordning i arbeidsforhold.

De sist utgitte publikasjonene i serien Notater

- 98/9 K. Bjønnes, G. Dahl og B.R. Joneid: FD - Trygd: Dokumentasjonsrapport: Pensjoner, grunn- og hjelpestønader, avslag på uførepensjon. 1992-1993. 123s.
- 98/10 I. Helde: Arbeidsgiveravgiften 1967-1998 - soneinndelingen. 37s.
- 98/11 V. Pedersen: Inntekts- og formuesundersøkelsen 1995: Dokumentasjon. 89s.
- 98/12 A. Langørgen: Indekser for bosettingsmønster i kommunene. 7s.
- 98/13 G. Dahl, B.R. Joneid og R. Wølner: FD - Trygd: Dokumentasjonsrapport: Økonomisk sosialhjelp. 1992-1993. 26s.
- 98/14 A.S. Abrahamsen: Oppgavebyrde og fleksibilitet for bedrifter og foretak etter SSBs utvalgsplaner. 91s.
- 98/15 FoB2000: Folke- og boligtellinger i Danmark og Finland: Rapport fra en studietur 1.-4. desember 1997. 29s.
- 98/16 A.A. Ritland: Livsstil, seksualitet og helse: En spørreskjemaundersøkelse: Dokumentasjonsrapport. 13s.
- 98/17 A.A. Ritland: Seksualitet og helse: En spørreskjemaundersøkelse: Dokumentasjonsrapport. 24s.
- 98/18 H.M. Teigum: Kostholdsundersøkelsen 1997: Dokumentasjonsrapport. 38s.
- 98/19 C. Hendriks: FoB2000: Rapport fra seminar 18. mars 1998 om kjennemerker i bolig-tellingen. 41s.
- 98/20 D.Q. Pham: Sesongjustering av tidsserier i Statistisk sentralbyrå: En sammenligning mellom X11 ARIMA og X12 ARIMA. 85s.
- 98/21 F. Bendiksen og K.-A. Hovland: Foreldrebetalingundersøkelse: Rapport om betalingen for heldagsopphold i kommunale og private barnehager. 1. halvår 1998. 36s.
- 98/22 L. Lindholt: Dynamiske oljemodeller: Intertemporal optimering og adferds-simulering. 55s.
- 98/23 T.N. Evensen: Nasjonalregnskap: Beregning av post- og distribusjonsvirksomhet. 23s.
- 98/24 P.M. Holt, L. Haugen og P.E. Gjedtjernet: Skattestatistikk. Etterskuddspliktige 1995 og 1996: Dokumentasjon. 36s.
- 98/25 Regionale inndelinger: En oversikt over standarder i norsk offisiell statistikk. 130s.
- 98/26 L. Rogstad: FoB 2000. Geografisk informasjon i Folke- og bolig tellingen år 2000: En oversikt over sentrale regionale kjennemerker og inndelinger. 36s.
- 98/27 L. Rogstad: FoB2000: Rapport fra seminar 12. februar 1998 om geografisk informasjon i Folke- og bolig tellingen år 2000. 46s.
- 98/28 E. Midtlyng: Dokumentasjonsrapport AKU 1996. 41s.
- 98/29 G. Haakonsen, K. Rypdal og B. Tornsjø: Utslippsfaktorer for lokale utslipp - PAH, partikler og NMVOC. 74s.
- 98/30 FoB2000. Folke- og bolig tellingen år 2000: Høringsnotat om innhold. 49s.
- 98/31 G. Dahl og J. Folkedal: FD - Trygd. Dokumentasjonsrapport: Stønader til enslig forsørger, 1992-1993. 34s.
- 98/32 K. Bjønnes og J. Johansen: FD - Trygd. Dokumentasjonsrapport: Attføringspenger, 1992-1993. 108s.
- 98/33 O. Skorge: Forsknings- og utviklingsvirk-somhet (FoU) 1995: Dokumentasjon av FoU-undersøkelsen 1995. 30s.
- 98/34 A. Sundvoll og H.M. Teigum: Samordnet levekårsundersøkelse 1997 - tverrsnittundersøkelsen: Dokumentasjonsrapport. 130s.
- 98/35 K. J. Einarsen, A. B. Skara og C. Strand: Faktaark for FylkesKOSTRA-utdanning. 1. tertial 1998. Sør-Trøndelag fylkeskommune: Nøkkeltall med indikatorer for Prioriteringer, Dekningsgrad, Produktivitet. 39s.
- 98/39 I. Melby og R. Aaberge: Sammenligning og fordeling av husholdsinntekt blant barn og unge. 31s.

Notater

Tillatelse nr.
159 000/502

B *Returadresse:*
Statistisk sentralbyrå
Postboks 8131 Dep.
N-0033 Oslo

Statistisk sentralbyrå

Oslo:
Postboks 8131 Dep.
0033 Oslo

Telefon: 22 86 45 00
Telefaks: 22 86 49 73

Kongsvinger:
Postboks 1260
2201 Kongsvinger

Telefon: 62 88 50 00
Telefaks: 62 88 50 30

ISSN 0806-3745

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway